

บทคัดย่อภาษาไทย

สัญญาเลขที่	RDG5650013
หัวหน้าโครงการ	ดร.บุษเกตน์ อินทรปาสาน
E-Mail	Budsakayt.int@mail.kmutt.ac.th
ชื่อโครงการ	โครงการศึกษาวิจัยการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่า ในชุมชนบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่าฝั่งธนบุรี: กรณีศึกษาพื้นที่ตลาดพลู- วัดโพธิ์นิมิตร
ชื่อคณะผู้วิจัย	1. ดร.บุษเกตน์ อินทรปาสาน หัวหน้าโครงการย่อย 2. ดร.วรสิทธิ์ ตันตินิพนธ์กุล 3. อาจารย์อรรชนียา วงศ์กิจการวานิช
ระยะเวลา	1 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ.2557 ได้รับทุนวิจัยในกลุ่มเรื่องการบริหารจัดการท่องเที่ยว ปี 2556 จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบการมีส่วนร่วม “ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบร่วมพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นภาครัฐ ที่ประกอบด้วยหน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจชุมชน เพื่อการลงทุนที่คุ้มค่า มีความมั่นใจที่จะลงทุนกับธุรกิจการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และภาคประชาชน ได้ประโยชน์ในการสร้างคุณภาพและยกระดับการท่องเที่ยวที่อยู่ในเมืองชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง ทรัพยากรวัฒนธรรมที่เป็นทุนเชิงวัฒนธรรมดั้งเดิม ก่อให้เกิดการวางแผน การดำเนินงานการเก็บรักษามรดกเชิงวัฒนธรรม และการประเมินตนเองให้ได้มาตรฐาน และเพื่อการเพิ่มศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าศักยภาพ ความพร้อมของชุมชนสามารถสร้างฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ และจากการที่ชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมกันนั้นเป็นการกำหนดทิศทางเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในชุมชนได้เป็นอย่างดี เป็นจุดเริ่มต้นการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง ทำให้คนภายนอก เช่น นักท่องเที่ยว นักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่มากขึ้น มีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพจนกลายเป็นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัยจากการประเมินผลการวิเคราะห์การใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึก และสำรวจ ลักษณะทางกายภาพแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมนำร่อง และการ เก็บรวบรวมข้อมูลได้ส่งผลดีต่อชุมชนเป้าหมายทั้งหมดและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น คือ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนเรื่องแนวความคิด องค์ความรู้เรื่องการอนุรักษ์การท่องเที่ยว การให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือน (Capacity Building) คือ ชุมชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมมากขึ้นตามศักยภาพพื้นฐาน และความต้องการของชุมชนที่แตกต่างกัน

- เกิดการสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม (Networking) ระหว่างภาคีองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน ในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- เกิดทิศทาง และแนวทางในการพัฒนางานท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในทุกชุมชนเป้าหมายที่สามารถไปสู่การปฏิบัติจริงได้
- ผลการวิจัยทั้งสามประการเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมของชุมชนที่นำไปสู่เป้าหมายการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัยสรุปผลการดำเนินการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ๆ จากการเสวนากลุ่ม การวิเคราะห์ แผนนโยบาย ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ และข้อจำกัดในการจัดแหล่งท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมสามารถแยกออกเป็นกลุ่มสาระสำคัญได้ดังนี้

- กลุ่มสาระสำคัญด้านพื้นที่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย ด้านการท่องเที่ยว เช่น สถาปัตยกรรม การความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนสิ่งแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ มรดกทางสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากร สารธารณะ เป็นต้น
- กลุ่มสาระสำคัญด้านการจัดกิจกรรม การสนทนากลุ่ม และการจัดโครงการนำร่อง ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม เช่น เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ พิธีกรรม กิจกรรมประจำปี อาหารประเพณี การแสดง การละเล่น เป็นต้น
- กลุ่มสาระสำคัญด้านการจัดการ ประกอบด้วย การจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เช่น การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
- กลุ่มสาระสำคัญด้านองค์กร ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสอบถามถึงภารกิจ และการทำงานของส่วนราชการ เพื่อสอบถามถึงนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนา แผนปฏิบัติงาน ประสพการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชน การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำมีความเข้มแข็งความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นฐานทรัพยากรชุมชน

การวิจัยของโครงการนี้จึงใช้กระบวนการวิจัยที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยซึ่งประโยชน์โดยตรงที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การดำเนินการศึกษาวิจัยใช้แนวความคิดด้านการจัดการองค์ความรู้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะให้เกิดการถ่ายทอดและถ่ายโอนความรู้ และประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยและแนวทางการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพองค์กรต่างๆดังกล่าวในการสังเคราะห์ และจัดทำแผนบริหารการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการจัดการโดยชุมชนและอยู่บนพื้นฐานของชุมชน โดยการผสมผสานสิ่งต่างๆที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต การดำรงชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อเสริมการดำเนินงานท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเอง นำไปสู่การพัฒนาชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพิ่มความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของคนในชุมชน ทำให้เกิดการอนุรักษ์ และภูมิใจในชุมชน และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจะมีความเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติ เนื่องจากเป็นผลงานที่ทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมกันศึกษาและจัดทำ จึงมีความสอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของชุมชน และอยู่บนศักยภาพของเนื้อที่และความสามารถในการบริหารจัดการของท้องถิ่นได้ ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ชุมชนอื่นได้

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

Abstract

Title: The Creative Tourism Management of The Old Chao Phraya River Thonburi Communities Area: Case Study on Talad Phlu – Wat Pho Nimitr

The research aims to study the potential of cultural creative tourism management. The key concept of the research methods focuses on planning practices for development and co-beneficiaries. The sampling group includes government related community sectors to get involved in a worthwhile investment in tourism. Since the tourist attraction has been recognized, the public sector serves as an instrument in establishing the quality and level of tourism. Tourism in the city referring to a tourist community achieves an authentic sustainable human culture which should be revitalized. To enhance community sustainability, planning, operation, preservation of cultural heritage and self-assessment of standards are essential.

Therefore, it can be said that the potential of having available database to promote tourism can help the community to envision, to plan, to cooperate and to share cooperatively the responsibilities in order to gain more benefits. Generally, the direction for tourism management in the creative community will be set, and it becomes an initial drive to establish a strong community. With a larger community, people such as tourists, scholars, and historians take part in the activities in correlation with their occupations to support sustainable tourism.

Methods of evaluation and analysis of the research involve exploring the physical environment, using questionnaires, interviews, and group discussions. In addition, pilot project and collected data can benefit the target community in terms of the following community development.

To increase the community's capacity to understand the concept and knowledge of tourism conservation (Capacity Building) and also to attract tourists to gain knowledge. Understanding the cultural tourism initiative provides a greater potential of community-based varying needs. The creation of a network of partners in tourism and cultural creativity (Networking) among the different parties: public and private sectors and local government. The public sector collaborates in the promotion and development of tourism within the community.

The direction and guidance in the development of community tourism requires implementation of goals and participation in the community. The three findings are the most significant components in the development of creative tourism. The cultural community is considered as a prime mover towards achieving goals of sustainable cultural tourism initiative.

The results of the research carry out major issues. Items from the discussions, analysis of potential strategic plans, policies, and restrictions on the creation of cultural tourism can be separated into the following groups:

1. The creative cultural tourism area consists of architecture, social community environment, history, architectural and cultural heritage, natural resources, and medicine which can be observed by the public.
2. The events involve group discussions and as a pilot project, it includes a profound understanding of creative and cultural tourism. The major event also consists of annual historical ritual performances, skits, food, traditions, etc.
3. The principle of management includes management systems such as tourism management and publicity.
4. The essence of the organization includes in-depth interviews to inquire about the mission and work of the civil administration, and to investigate about policies, strategies, development plans and experiences in working with communities. Cultural tourism initiative offers a strong sense of community leadership, and it strengthens the cooperation of the people as local community resources.

The research process of the project allows the community to participate in the study since it is based on the concept of knowledge management. In the study and data collection, there are advantages of transferring knowledge, sharing experiences in the research and community development, increasing consolidation of organizations, and effective management plan for cultural tourism initiative, a form of tourism which is managed by the community and which is based in the community.

By combining resources, there is subsistence of lifestyle, culture, natural resources and environment to complement tourism and tourists' knowledge. Interaction with the community and exchange of knowledge and ideas lead to community development.

Establishing the involvement of the community also increases the bond of the community. The conservation pride in a community and the creative approach to travel management have a high possibility of implementation. As a contribution, all sectors of the community need to participate in collective study and preparation. It is consistent with the context and social landscape of the community including the potential of the area and the ability of the local administration. Therefore, the results can be applied in other communities.